



Põhja-Sakala Raamatukogu arengukava 2026-2029

AVATUD | ARENEV | ARUKAS

Sissejuhatus

2017. a ühinesid Suure-Jaani vald, Kõo vald, Kõpu vald ja Võhma linn üheks omavalitsuseks – Põhja-Sakala vallaks. Põhja-Sakala Raamatukogu alustas tegevust 1. augustil 2022. a, kui ühendati valla 9 raamatukogu ja 2 teeninduspunkti üheks vallaraamatukoguks. Valla raamatukoguvõrk koosneb Kõo, Kõpu, Olustvere, Paala, Suure-Jaani, Sürgavere, Tääksi, Vastemõisa ja Võhma raamatukogudest ning Pilistvere ja Koksvere teeninduspunktidest.

Vallas elas 1.01.2025. a 7621 elanikku. 2024. a seisuga on raamatukogul kokku 3367 kasutajat. Külastusi oli 44 160 ning kohapealseid ja kojulaenutusi kokku 68 358. Näitusi ja muid väljapanekuid oli aasta jooksul 167, erinevaid üritusi 290, üritustel osalenute arv oli 4431. Individuaalkoolitustest ja nõustamistest osasaanute arv oli 106, rühmakoolitustel osalenute arv 123.

Arengukava kohaselt on Põhja-Sakala Raamatukogu eesmärgiks olla kogukonda liitev ja arendav keskus, mis on vallaelanike jaoks oluline ja avatud. Raamatukogu peab pidevalt ajaga kaasas käima ning muutuva keskkonnaga kohanema. Raamatukogu tööd mõjutab suurel määral tehnoloogia kiire areng, sh tehisaruga kaasnevad võimalused ja ohud. Inimesed puutuvad iga päev kokku nutisõltuvuse, digiväsimuse ja infotulvaga. Samal ajal konkureerib raamatukogu üha enam erinevate meelelahutusvõimalustega ja vaba aja valikuid on rohkem kui kunagi varem.

Majanduslik ebakindlus ja inimeste vähenenud ostujõud rõhutavad raamatukogu tähtsust tasuta ligipääsu pakujana teadmistele, kultuurile ja kirjandusele. Maapiirkondades, kus elanike arv väheneb ja teenuseid jääb vähemaks, on raamatukogu sageli ainus avalik koht, mis toetab kogukonda, pakub suhtlemisvõimalusi ja arendab inimeste oskusi.

Arengukava aitab suunata Põhja-Sakala Raamatukogu tööd nii, et raamatukogu oleks tulevikus veelgi vajalikum, nähtavam, avatum ja kasulikum kõigile valla elanikele.

Missioon

Põhja-Sakala Raamatukogu on kogukonna süda – koht, kus kogutakse ja hoitakse kogukonnamälu, kujundatakse lugemisharjumusi ning toetatakse elukestvat õppimist.

Missiooni elluviimiseks pakume sõbralikku, hoolivat ja loovat keskkonda, kus igas eas inimesed saavad areneda, suhelda ja veeta sisukalt aega. Koostöös kogukonna, haridus-, kultuuri- ja vaba aja tegevusi pakkuvate asutustega loome tugevamat, targemat ja õnnelikumat Põhja-Sakala valda.

Visioon

Põhja-Sakala Raamatukogu on kaasaegne, inspireeriv ja kõigile ligipääsetav kogukonna kohtumispaik.

Sütitame kõikides põlvkondades lugemisindu ning huvi kultuuri ja kirjanduse vastu. Tegutseme avarates, hubastes ja kasutajasõbralikes ruumides. Siin töötavad vääriliselt tasustatud ja oma töösse kirglikult suhtuvad töötajad. Oleme 2030. aastal valla elanikule asendamatu teekaaslane kogu elukaare jooksul, toetades inimeste heaolu, uudishimu ja hakkama saamist üha digitaalsemas maailmas.

Väärtused

Avatud

Oleme avatud kõigile inimestele, ideedele ja muutustele. Meie ruumid ja teenused lähtuvad kaasatusest, mitmekesisusest ja inimlikust soojusest. Me otsime aktiivselt erinevaid koostöövõimalusi teiste osapooltega, et üheskoos suuta enamat. Loome keskkonda, kus iga külastaja tunneb end oodatuna.

Arenev

Otsime pidevalt uusi viise, kuidas areneda ja kasvada koos kogukonnaga. Oleme valmis õppima, kohanema ja katsetama, et raamatukogu oleks ajakohane ning tähenduslik ka tulevikus. Me ei pelga tehnoloogilisi arenguid, vaid rakendame neid nutikalt oma eesmärkide elluviimiseks ja lugejate kõnetamiseks kiiresti muutuvas maailmas.

Arukas

Tegutseme teadmispõhiselt, läbimõeldult ja vastutustundlikult. Pakume usaldusväärset teavet, arendame kriitilist mõtlemist ning toetame tarkade valikute tegemist nii üksikisiku kui ka kogukonna tasandil. Oleme uudishimulikud ja õppimistahtelised, et käia ajaga kaasas ning omada parimaid võimalikke teadmisi kasutajate igakülgselt toetamiseks.

Strateegilised eesmärgid

1. Oleme teejuht kultuuri, kirjanduse ning kodu- ja ajaloo põnevas maailmas.

Raamatukogu kujundab ja hoiab lugemisharjumusi, vahendab mitmekülgset ja inspireerivat kirjandust ning tutvustab kultuuri selle eri vormides. Raamatukogu kaudu jõuavad lugejateni nii klassika kui uuemad autorid, nii kodulugu kui maailmakirjandus. Kirjanduse, sündmuste ja isikliku soovitusel kaudu avame uksi lugemisrõõmule, et raamat ei hääbuks ning inimesed ikka loeksid.

Raamatukogu täidab lisaks lugemisharjumuste kujundamisele ja kirjanduse vahendamisele ka kogukonnamälu hoidmise rolli. Põhja-Sakala Raamatukogu juurde arendatakse mälu keskuse funktsioon, mille ülesandeks on koduloo ja pärandkultuuri kogumine, säilitamine ja tutvustamine ning vallas tegutsevate muuseumide, kogude ja kodulooga tegelevate algatuste toetamine ja koostöö koordineerimine.

2. Oleme elukestva õppe ja digioskuste toetaja.

Raamatukogu toetab igas eas inimeste enesetäiendamist, õppimist ja digipädevuste arendamist. Oleme usaldusväärne teejuhataja nii digimaailmas orienteerumiseks kui ka praktiliste igapäevaoskuste omandamiseks. Koolituste, individuaalnõustamise ja avatud suhtluse kaudu aitame inimestel paremini hakkama saada kiiresti muutuvast ühiskonnast, et elu maapiirkondades ei hääbuks ning inimesed saaksid elus hästi hakkama.

3. Oleme kaasaegne, ligipääsetav ja atraktiivne keskkond.

Raamatukogu peab pakkuma keskkonda, mis on korraga kutsuv, mugav ja igati ligipääsetav nii füüsiliselt kui ka digitaalselt. Meie ruumid on avarad, soojad ja atraktiivsed, võimaldades nii vaikset lugemist kui ka aktiivset osalemist. Tehniliselt hästi varustatud, kasutajasõbralik ja mitmekesiseid vajadusi arvestav raamatukogu on koht, kuhu tahetakse tulla ja kus tahetakse olla.

4. Oleme spetsialiste väärtustav ja motiveeriv tööandja.

Raamatukogu saab olla edukas vaid siis, kui siin töötavad pühendunud ja oma tööd väärtustavad inimesed. Toetame oma töötajate arengut, väärtustame nende teadmisi ja kogemusi ning pakume töötingimusi, mis võimaldavad professionaalset kasvu ja loovat rahulolu. Soovime olla organisatsioon, millega inimesed soovivad siduda oma elu, et oleks ikka inimesi, kes näevad oma tulevikku just raamatukogunduses.

Peamised tulemusindikaatorid

Indikaator	Algtase 2024	Sihttase 2029
Laenutuste koguarv (sh kohal- ja kojulaenutused)	68 358	75 000
Külastuste koguarv	44 160	50 000
Kasutajate rahulolu pakutavate teenustega	9,8/10	vähemalt 9,8/10
Töötajate rahulolu töökeskkonna ja -tingimustega	Algtase puudub	üle 8/10

Olulisemad tegevused

1. Oleme teejuht kultuuri ja kirjanduse põnevas maailmas.

Nr	Tegevus	Vastutaja	2026	2027	2028	2029
Prioriteedid						
1.1	Seista koostöös vallavalitsusega selle eest, et teavikute soetamiseks mõeldud eelarve kasvaks vastavalt elukalliduse kasvule ja täiendada kogusid regulaarselt, lähtudes kasutajate vajadustest ning võimaldades haruraamatukogudevahelist ristkasutust.	Direktor koostöös vallavalitsusega	x	x	x	x
Täiendavad tegevused						
1.2	Kujundada ja toetada lugemisharjumust kõigis vanuserühmades läbi lugemisprogrammide, lugejamängude, kampaaniate ja klubilise tegevuse. Anda lugejatele soovitusi ja tutvustada kirjandust mitmekesiste vahenditega, sealhulgas isikliku nõustamise ja temaatiliste väljapanekutega.	Direktor ja harukogude raamatukoguhoidjad	x	x	x	x
1.3	Korraldada kohtumisi kirjanike, tõlkijate ja teiste inspireerivate loomeinimestega ning pakkuda mitmekesist kultuuri- ja kirjandusprogrammi, samuti toetada pidevalt raamatukogutöötajate kursis olekut uuema kirjandusega.	Direktor ja harukogude raamatukoguhoidjad	x	x	x	x
1.4	Tõsta esile kohalikku kultuuripärandit ja arendada kodulooalast tegevust koostöös kogukonna ja kohalike partneritega, sh koolidega.	Direktor ja harukogude raamatukoguhoidjad	x	x	x	x
1.5	Tugevdada koostööd haridus-, kultuuri-, noorsootöö- ja sotsiaalvaldkonna asutustega, et jõuda laiema lugejaskonnani ja edendada kirjanduse rolli kogukonnavalusel ning kasutada raamatukogu sihipäraselt õppetöös.	Direktor ja harukogude raamatukoguhoidjad	x	x	x	x
1.6	Tugevdada raamatukogu turundus- ja kommunikatsioonivõimekust ning arendada nähtavust eri kanalites. Kasutada oskuslikult uusi (sotsiaalmeedia) kanaleid ning rakendada AI lahendusi kommunikatsiooni- ja turundustegevuste elluviimisel.	Direktor	x	x	x	x
1.7	Jätkata festivali „Elusamus“ korraldamist ning arendada seda koostöös koguduse, kultuuriasutuste ja kogukonnaga Põhja-Sakala valla kirjandus- ja kultuurielu oluliseks sündmuseks	Direktor koostöös partneritega				

2. Oleme elukestva õppe ja digioskuste toetaja.

Nr	Tegevus	Vastutaja	2026	2027	2028	2029
Prioriteetid						
2.1	Toetada kogukonnaliikmete võimekust saada edukalt hakkama digiühiskonnas, luues inimestele võimalused kiire ja turvalise interneti kasutamiseks ning pakkudes neile koolitusi ja individuaalset juhendamist. Koostöös vallaga seista selle eest, et raamatukogu kasutuses oleksid kaasaegsed tehnilised vahendid oma töö kvaliteetseks korraldamiseks.	Direktor ja harukogude raamatukogu-hoidjad koostöös vallavalitsusega	x	x	x	x
Täiendavad tegevused						
2.2	Arendada kasutajate info-, meedia- ja digikirjaoskust, pakkudes juhendamist ja koolitusi erinevatele sihtrühmadele. Pakkuda kogukonnale võimalusi digipädevuste arendamiseks läbi koolituste, individuaalse juhendamise ja digiteenuste tutvustuste.	Direktor ja harukogude raamatukogu-hoidjad	x	x	x	x
2.3	Nõustada kasutajaid e-teenuste kasutamisel, sealhulgas riigiportaali, e-raamatute, andmebaaside ja teiste digilahenduste kasutamisel.	Harukogude raamatukogu-hoidjad	x	x	x	x
2.4	Laiendada elukestva õppe võimalusi koostöös koolide, täiskasvanuhariduse pakkujate ja kogukonnaorganisatsioonidega. Pakkuda mitmekesiseid võimalusi enesearenguks ja õppimiseks läbi arendavate sündmuste, töötubade ja nõustamistegevuste.	Direktor ja harukogude raamatukogu-hoidjad	x	x	x	x
2.5	Arendada kogukonnakeskuse funktsiooni, võimaldades raamatukogu ruumide kasutust kohalikele algatustele ja kogukonnaliikmetele.	Direktor ja harukogude raamatukogu-hoidjad	x	x	x	x
2.6	Edendada kogukonnale praktiliste vahendite laenutamise võimalusi nagu laua- ja õuemängud, tööriistad või muusikavahendid.	Direktor		x	x	x
2.7	Korraldada kultuurisündmusi (sh näitusi) eri sihtrühmadele, et rikastada kogukonna kultuurielu ja toetada mitmekesist õppimist väljaspool formaalharidust.	Direktor ja harukogude raamatukogu-hoidjad	x	x	x	x
2.8	Vähendada digilõhet kogukonnas, pakkudes kiiret ja turvalist interneti, kaasaegseid seadmeid ning isiklikku juhendamist.	Direktor ja harukogude raamatukogu-hoidjad	x	x	x	x
2.9	Kujundada ja ellu viia keskkonnateadlikkust toetavaid tegevusi ning juurutada säästlikke tegutsemispõhimõtteid raamatukogu igapäevatöös.	Direktor ja harukogude raamatukogu-hoidjad	x	x	x	x

3. Oleme kaasaegne, ligipääsetav ja atraktiivne keskkond.

Nr	Tegevus	Vastutaja	2026	2027	2028	2029
Prioriteedid						
3.1	Leida lahendusi olemasolevate ruumide laiendamiseks ja kaasajastamiseks raamatukogudes, parandades sisekujundust ja kasutajamugavust, et pakkuda hubast, mängulist ja loovat keskkonda eri sihtrühmadele. Soetada raamatukogudesse kohvimasinad, et pakkuda küllastajatele meeldivat külastuskogemust. Igas raamatukogus peavad olema töökohad kaugtööks.	Direktor koostöös vallavalitsusega			x	x
3.2	Leida võimalused tööks vajamineva tehniline taristu kaasajastamiseks, sealhulgas arvutipargi uuendamine, vajaliku tarkvara ja litsentside soetamine ning internetiühenduse kvaliteedi parandamine.	Direktor koostöös vallavalitsusega	x	x	x	x
3.3	Suure-Jaani raamatukogu avamine renoveeritud koolihoones vastavalt tänapäevastele vajadustele ja ootustele.	Direktor ja harukogu raamatukogu-hoidjad			x	
Täiendavad tegevused						
3.4	Arendada ja ajakohastada raamatukoguvõrgustikku vastavalt elanikkonna muudatustele ning töötada vajadusel välja mobiilseid ja paindlikke teenuslahendusi, sh raamatukogubuss, laenutuskapid jm.	Direktor koostöös vallavalitsusega		x	x	x
3.5	Arendada paindlikke teenuseid, sealhulgas kohandada lahtiolekuaegu ja laiendada raamatukogukappide võrgustikku, et parandada teenuste kättesaadavust töövälistel ajal.	Direktor koostöös vallavalitsusega	x	x	x	x
3.6	Parandada füüsilist ligipääsetavust, sealhulgas kaldteed, inva-WC, hooajaline juurdepääs ja liikumisvõimalused kõigis raamatukogudes. Laiendada ligipääsetavust ka digitaalses ruumis, arvestades erivajadustega inimeste vajadusi ning kaasates neid teenuste arendusse.	Direktor koostöös vallavalitsusega	x	x	x	x
3.7	Parandada raamatukogu nähtavust avalikus ruumis, uuendada viidasüsteeme ning suurendada kohalolu kogukonna kesketes asukohtades.	Direktor koostöös vallavalitsusega		x	x	x
3.8	Lua ja täiustada parkimis- ning laadimisvõimalusi jalgratastele, tõukeratastele ja elektrilistele liikumisvahenditele raamatukogude juures.	Direktor koostöös vallavalitsusega			x	x
3.9	Korraldada regulaarselt rahulolu-uuringuid nii kasutajate kui mittekasutajate seas ning kasutada nende tulemusi arendustegevuste planeerimisel	Direktor	x		x	

4. Oleme spetsialiste väärtustav ja motiveeriv tööandja.

Nr	Tegevus	Vastutaja	2026	2027	2028	2029
Prioriteedid						
4.1	Aktiivne koostöö vallavalitsusega, et vähendada töötasude senist mahajäämust ning tõsta raamatukogutöötajate palgataset, arvestades õpetajate palkasid, riikliku kultuuritöötaja miinimumi ning kohaliku omavalitsuse keskmist palgataset, tagamaks konkurentsivõimeline ja motiveeriv töökeskkond. Koostöös vallavalitsuse ja vallavolikoguga seatakse eesmärgiks, et raamatukogutöötajate töötasu ulatuks 80 protsendini riiklikust kultuuritöötaja alampalgast.	Direktor koostöös vallavalitsusega	x	x	x	x
4.2	Koolitada regulaarselt raamatukogutöötajaid erinevatel raamatukogundust puudutavatel teemadel (sh kirjandus, eri kultuurid, kultuurikorraldus, kogukonnatöö, suhtlemine, tehnoloogia ja tehisaru jm), et nad omaksid vajalikke oskusi ja teadmisi ning suudaksid pakkuda asjatundlikku ja kvaliteetset teenust. Lisaks koolitustele pakkuda töötajatele muid enesetäiendamise võimalusi, sh õppevisiitidel ning maakondlikes ja üleriigilistes arendusprogrammides osalemist. Võtta eesmärgiks, et kõik erihariduseta töötajad omandaksid raamatukoguhoidja kutsekoolituse.	Direktor	x	x	x	x
Täiendavad tegevused						
4.3	Kaasata noori spetsialiste ja toetada järelkasvu praktikakohtade, mentorluse ja koostöö kaudu haridusasutustega.	Direktor	x	x	x	x
4.4	Arendada projektikirjutamise oskusi ning toetada vahendite taotlemist erinevatest rahastusallikatest, et kaasata täiendavat rahastust projektide elluviimiseks (nt Erasmus+ programmist).	Direktor	x	x	x	x
4.5	Tugevdada meeskonnavaimu ja sisemist koostöökultuuri läbi arengupäevade, kogemuste jagamise ja töötajate tunnustamise.	Direktor	x	x	x	x
4.6	Tihendada igakülgset koostööd Viljandi Linnaraamatukogu ja teiste maakonna raamatukogudega, et kohaneda riigi poolt kavandatava Rahvaraamatukogude seaduse muutmistega kaasnevate muudatustega ning pakkuda kogu maakonna ulatuses kasutajakeskset teenust.	Direktor	x	x	x	x
4.7	Katsetada ja kasutusele võtta tehisaru võimalusi töö paremaks korraldamiseks, sh tasuliste AI-rakenduste litsentside soetamine ja teatud tegevuste automatiseerimine.	Direktor	x	x	x	x
4.8	Laiendada vabatahtlike võrgustikku ning arendada nende kaasamist raamatukogu igapäevategevusse	Direktor, harukogude	x	x	x	x

	ja sündmuste korraldamise.	raamatukogu- hoidjad				
--	----------------------------	-------------------------	--	--	--	--

Strateegilised lähtealused

Põhja-Sakala Raamatukogu arengukava olulisim strateegiline lähtealus on **Põhja-Sakala valla arengukava 2023-2030**¹, mis püstitab valla missiooniks olla õnnelike inimestega, hooliv, kaasav, toimekas ja kaunis vald, kus on rõõm elada. Panustame kultuuri, külaliikumise ja kodanikuühenduste visiooni elluviimisse, et mitmekesise kultuuri-, kogukonna- ja seltsitegevuse kaudu hoida kultuuripärandit ja kodukoha traditsioone ning luua head võimalused erinevate vajaduste, huvide ja vanusega elanikele. Lisaks panustame valla hariduselu visiooni, et võimaldada igale lapsele tema arengut toetav kvaliteetne haridus, mis loob eeldused edukaks eneseteostuseks ja elukestvaks õppeks. Samuti toetame noorsootöövaldkonna visiooni, et Põhja-Sakala vallas elaksid aktiivsed, sportlikud, ettevõtlikud, kultuursed ja kodukohta hindavad noored.

Rahvaraamatukoguna lähtume ka **riigi kultuuri arengukavas 2021-2030**² valdkonnale püstitatud eesmärkidest. Riiklik kultuuripoliitika näeb raamatukogude olulise rollina kõikidele inimestele jätkusuutlikult vaba juurdepääsu tagamist informatsioonile ja avalikele e-teenustele, samuti kasutajatele lihtsa juurdepääsu pakkumist aja- ja asjakohastele kogudele ning andmebaasidele. Raamatukogudel on oluline osa väärtuspõhise ühiskonna kujundamisel ja infopädevuste arendamisel. Nad inspireerivad lapsi ja noori lugema. Raamatukogud on kaasavad kultuuri-, haridus- ja kogukonnakeskused, pakkudes inspireerivat, mitmekülgset ja ligipääsetavat füüsilist keskkonda. Oluline on tagada võimekus tehnoloogilise arenguga sammu pidamiseks. Nad lähtuvad oma tegevuses jagamis-, ring- ja rohelise majanduse põhimõtetest. Raamatukoguspetsialistide pädevuste arendamine toetab kiirelt muutuvast ja digitaliseeruvast infokeskkonnas tegutsemist.

Rahvaraamatukogu teenuste arendamisel võtame aluseks Eesti raamatukogunduse visioonidokumendis **21. sajandi raamatukogu**³ kirjeldatud põhimõtted. Visioonidokument sõnastab raamatukogude missioonina kujundada inimeste lugemisharjumusi, toetada elukestvat õpet ja säästlikku mõtteviisi ning pakkuda ligipääsu informatsioonile, teadmistele ja kultuurile. 21. sajandi raamatukogu mudeli järgi peavad raamatukogud pöörama erilist tähelepanu seitsmele olulisele valdkonnale, et olla raamatukoguna (1) lugemisharjumust kujundav; (2) ligipääsetav ja kättesaadav; (3) strateegiliselt juhitud; (4) inimesi igakülgset arendav; (5) nutikas ja innovaatiline; (6) keskkonnateadlik ja säästlik; (7) kogukonda laiapõhjaliselt kaasav.

Hetkeolukorra analüüs

Meie olulisimad tugevused

- **Kohalolu kogukonnas:** raamatukogu on säilitanud oma avatud koostööpartneri rolli valla kultuuri- ja hariduselus ning on jätkuvalt nähtav ja tegus osa kogukonnast.
- **Hästi toimiv koostöö haridusasutustega:** tihe side koolide, lasteaedade ja noortekeskustega toetab laste ja noorte lugemisharjumuste kujunemist, hariduse mitmekesistamist ning noorte kaasatust.
- **Aktiivne kasutus:** lugejad väärtustavad raamatukogu tegevust ja teenuseid, osaledes aktiivselt programmides ja sündmustel.

¹ www.pohja-sakala.ee/ak-2023-30

² kuLee/kultuur2030

³ www.eru.lib.ee/images/stories/dokumendid/21-sajandi-raamatukogu-2022.pdf

- **Koduloo väärtustamine:** raamatukogu panustab kohaliku ajaloo kogumisse ja tutvustamisse, teeb koostööd kohalike muuseumidega, aidates hoida ja arendada kogukonnamälu.
- **Lai koostöövõrgustik:** hästi toimiv partnerlus eri valdkonna mittetulundusühingute, külaseltside, rahvamajade, spordi ja teiste vaba aja tegevust pakkuvate organisatsioonidega toetab kohalikku kultuuri- ja kogukonnaelu.
- **Ühtne kollektiiv:** raamatukogu töötajad teevad koostööd ühtse meeskonnana ning panustavad pühendunult raamatukogu arengusse.
- **Tõhus raamatukogudevaheline koostöö:** haruraamatukogude vahel toimib sujuv infovahetus ja ühine tegutsemine. Samuti on hea koostöö nii Viljandimaa kui teiste maakondade raamatukogudega ühiskoolituste korraldamisel ja kogemuste vahetamisel.
- **Mitmekesine programm:** raamatukogus korraldatakse eriilmelisi üritusi, raamatuklubisid, kohtumisi ning lugemishuvi toetavaid mänge, võistlusi ja kampaaniaid, mis rikastavad kohaliku kultuurielu. Raamatukogud lähevad ka oma ruumidest välja ja osalevad kogukondade tippüritustel- näiteks Pizzafesil Kõpus, Võhma linna päevadel, piirkondade kohvikute päevadel, Vastemõisa laadal, Sürgavere külapäeval, Leholas Lembitu mängudel jne.
- **Hubane keskkond:** raamatukogude ruumid on soojad, hubased ja kohandatud külastajate vajadustele.
- **Esinduslikud kogud:** raamatukogude kogud on mitmekesised ja ajakohased; raamatukogudevaheline laenuvus võimaldab ligipääsu laiemale valikule teavikutele.
- **Festivali „Elusamus korraldamine:** raamatukogu on olnud Pilisveres toimuva festivali „Elusamus“ algataja ja korraldaja ning on koostöös koguduse, kultuuriasutuste ja kogukonnaga edukalt ellu viinud sisuka ja laiahaardelise festivali, luues tugeva aluse selle jätkamiseks ka edaspidi.

Meie suurimad väljakutsed

- **Madalad palgad ja järelkasvu probleemid:** raamatukogu ei suuda madala palgataseme tõttu värvata piisavalt motiveeritud ja kvalifitseeritud töötajaid, eriti noori. Paljud olemasolevad töötajad on pensionieas või töötavad osalise koormusega.
- **Tõsine ruumipuudus:** suuremate ürituste, nagu kirjanike kohtumised, läbiviimiseks puudub piisav ruum, need tuleb viia sageli teistesse asutustesse.
- **Üha kallinevad raamatud:** kirjanduse ja perioodika hankimiseks mõeldud vahendid ei kasva vastavuses hindade tõusuga, mis piirab kogude ajakohasust ja mitmekesisust juba lähitulevikus, tuues kaasa laenuvusjärjekordade pikenemise ja teenuse kvaliteedi halvenemise.
- **Vähene ligipääsetavus:** invataristu (nt kaldteed, inva-WC) puudub enamikus raamatukogudes, hooajaliselt on juurdepääs kehva näiteks libeduse tõttu.
- **Vananenud tehnika ja aeglane internet:** aegunud arvutipark ja ebausaldusväärne internetiühendus takistavad nii digiteenuste pakkuvat kui töötingimusi.
- **Näitusevõimaluste puudulikkus:** raamatukogudel puudub vajalik inventar (nt valgustus, siinid, vitriinid), et korraldada sisukaid ja visuaalselt atraktiivseid näitusi.
- **Lahtiolekuaegade vähene paindlikkus:** raamatukogude senine ajakava, ei pruugi olla kooskõlas külastajate tegelike vajadustega elurütmiga.
- **Piiratud ressursid sündmuste läbiviimiseks:** ürituste ja programmide elluviimist takistavad napp rahastus ja piiratud personalivõimekus.

- **Kogude korrastamine:** kogud on eksemplaarsuselt suured, kuid teavikute ringlus⁴ ja uuenemine⁵ on valdavalt alla rahuldavata taset

Elluviimine ja seire

Põhja-Sakala Raamatukogu arengukava on koostatud neljaks aastaks ja see vaadatakse üle igal aastal. Uuendamise eesmärk on hoida silme ees alati vähemalt kolmeaastast strateegilist vaadet ning tagada selle vastavus kogukonna muutuvatele vajadustele ja ootustele.

Arengukava rakendamine toimub igal aastal koostöös detailse tööplaaniga, kus on määratletud konkreetsemad tegevused, algatused ning vastutajad. Tööplaanist saab igapäevase juhtimise alusdokument, mille kaudu viiakse ellu arengukava eesmärgid ja tegevussuunad.

Tööplaani aruanne annab ülevaate tegevuste täitmisest ja arengukava elluviimise hetkeseisust. Lisaks esitab raamatukogu regulaarselt valdkondlikku statistikat Eesti Rahvusraamatukogule ning osaleb rahvaraamatukogude teenuste kvaliteedihindamise süsteemis, mis võimaldab hinnata oma töö tulemuslikkust võrreldes teiste Eesti rahvaraamatukogudega.

Arengukava uuendamisel on keskse tähtsusega kogukonna, partnerite ning kasutajate ja mittekasutajate kaasamine. Tagasiside kogumine ja analüüs erinevatelt sihtrühmadelt aitab mõista raamatukogu tegelikku mõju, tuvastada arendusvajadusi ning kujundada kasutajakeskseid eesmärke tulevikuks.

⁴ Raamatukogu kogud on aktiivses kasutuses. Rahuldav tase- kogude ringlus ehk raamatukogu laenutuste ja kogude suuruse suhtarv on vähemalt 0,8., hea tase 1 ja eeskujulik tase 1,2.

⁵ Valem: $(100 \times \text{juurdetulnud või kogudest kustutatud väljaannete arv}) / \text{kogude kogumaht aasta lõpus} = \text{kogude uuenemise protsent}$. Valemississe valitakse juurde tulnud või kustutatud väljaannete arv sõltuvalt sellest, kumb näitaja on väiksem. Rahuldav tase 4%, hea tase 6%, eeskujulik tase 8%